

Het verborgen licht

Boekbespreking door Monique Leferink op Reinink

Dit boek is een verzameling van honderd koans en andere verhalen over hoe boeddhistische vrouwen tot inzicht kwamen of hun inzicht toonden. De oude Chinese zentraditie kent een aantal van dit soort verzamelingen, maar die gaan vaak vooral over mannen. De verhalen in dit boek bestrijken vijftwintig eeuwen: vanaf de historische Boedha tot aan het heden. Hoe uniek!

Het geeft een stem aan vrouwen: nonnen, leken, oude vrouwtjes die thee verkopen langs de weg, leraren, tieners, kokkinnen, kluisenaressen, courtisanes, grootmoeders en hedendaagse vrouwelijke beoefenaren.

Wat het boek nog inspirerender maakt is dat alle verhalen worden gevolgd door beschouwingen van hedendaagse vrouwelijke boeddhistische leraren, afkomstig uit verschillende tradities en verschillende landen. Elk van deze beschouwingen heeft als uitgangspunt de vraag hoe de koan deze leraar met

betrekking tot haar eigen leven en Dharmabeoefening aansprak. Hierdoor ontstaat een bron van diep doorleefde ervaringen en rijk geschakeerde reflecties die, wanneer je het boek openslaat, steeds weer een bron van inspiratie en leren vormen. Zie bijvoorbeeld, elders in dit nummer, **de bijdrage van Jiun roshi bij de koan** *Anoja is op zoek naar het zelf*.

Elke beschouwing wordt afgesloten door een of meer vragen die de lezer kan gebruiken om de tekst dieper te laten resoneren in het eigen leven. Een paar voorbeelden:

Heb je ooit de wijze over het hoofd gezien die in schijnbaar gewone kleding vlak voor je stond? (bij 'De oude vrouw van de berg Wutai')

Hoe aanvaard je het onaanvaardbare? (bij 'Maylie Scott ontmoet de eenzaamheid')

Wanneer je alle pogingen opgeeft om anderen te behagen, wat is dan je werkelijke 'zaak'? (bij 'Asan klapt in beide handen').

Tibetaanse non (foto **Olivier Adam**)

Erg geraakt werd ik door koan, reflectie en vragen bij 'Kongshi's badhuis' (China, 12e eeuw). Kongshi had al vroeg in haar leven de vurige wens non te worden. De omstandigheden van haar tijd lieten haar evenwel geen enkele keus. Eerst moest zij achtereenvolgens haar echtgenoot dienen, daarna haar ouders en tenslotte haar broer. Zij wijdde zich als leek haar leven lang aan meditatie en studie en werd daoren, een 'mens van de weg' genoemd. Juist door alle hindernissen waar Kongshi in haar leven mee te maken had gehad, kon ze zien waar het uitsluitend en alleen op aankomt: op ons eigen handelen. Pas toen allen waren gestorven kon zij haar eigen wens nastreven.

Kongshi werd diep geraakt door enkele regels uit de Contemplatie van de Dharmadhatu:
Eén sluit alles in en gaat in alles op; alles sluit één in en gaat in één op; één sluit één in en gaat in één op; alles sluit alles in en gaat in alles op.

Zij besepte hoe alles in de wereld oneindig veelzijdig en met elkaar verweven is.

Toen zij al tamelijk oud maar nog geen non was, opende zij een openbaar badhuis. Op de deur van het badhuis plakte ze een gedicht waarvan de slotregels waren:

*Zelfs al wis je het verschil tussen water en vuil plotseling weg,
dan moet je dat allemaal toch afwassen wanneer je dit badhuis betreedt.*

Pas helemaal aan het eind van haar leven werd zij tot non gewijd.

De aansluitende beschouwing van Juen Ryushin Boissevain, zenpriester in de traditie van Shunryu Suzuki en arts in een hospice, beschrijft de stralende ogen van een vrouw, in de laatste dagen van haar leven. Zij blijft doen wat zij kan doen voor man, kinderen, vrienden en buurkinderen, troost de bezoekers, en spreekt over de vele gelukkige herinneringen die ze heeft. Tenslotte kan ze zich overgeven aan het enige wat haar nog te doen staat: loslaten. Juen Boissevain wijst erop dat wij, waar we ons ook bevinden, altijd een keus hebben: ons identificeren met ons lijden of ons blijven openen voor het moment.

Wat was water, wat was stof in Kongshi's leven? Waarin nam ze een bad? Wat verhindert de vervulling van je vurigste wens?

Dit boek heb ik gelezen en herlezen, ik ben tegengekomen waar ik zelf in vastzit, soms ook ontstond er een inzicht, maar wat deze teksten vooral bieden is houvast bij de beoefening in het dagelijks leven.

Florence Caplow en Susan Moon

Het Verborgene Licht

ISBN 978 90 5670 363 9

Zie voor meer details [de site van Asoka](#)